

Fővárosi Ítéltábla
13.Gf.40.031/2020/7.

A Fővárosi Ítéltábla az Olsavszky Ügyvédi Iroda (1033 Budapest, Bogdáni út 6/A. III/4., ügyintéző: dr. Olsavszky Péter ügyvéd) által képviselt I. rendű és II. rendű felpereseknek a

ügyvéd) által képviselt MKB Bank Nyrt. (1056 Budapest, Váci utca 38.) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2019. december 4-én kelt 9.G.40.036/2019/12. számú ítélete ellen a felperesek 3. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

köz b e n s ő í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja;

megállapítja, hogy az alperes mint hitelező, az I. rendű és a II. rendű felperes mint hitelfelvevők, a perben nem álló és mint készfizető kezesek és zálogkötelezettek között 2008. július 29-én szerződésszámon kötött „Hitel-, zálog- és készfizető kezesi szerződés MKB svájci frank magánhitelhez” elnevezésű kölcsönszerződés, továbbá az alperes mint hitelező és az I. rendű és a II. rendű felperes mint hitelfelvevők és zálogkötelezettek között 2009. június 22-én szerződésszámon kötött „Hitel- és zálogszerződés MKB euró Lakáshitelhez” elnevezésű kölcsönszerződés érvénytelen, és

az elsőfokú perköltségre vonatkozó rendelkezést mellőzi.

A másodfokú perköltséget 947.200 (kilencszáznegyvenhétezer-kétszáz) forint le nem rótt fellebbezési illetékben, továbbá a felpereseknél együttesen 100.000 (százezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjban és az alperesnél 100.000 (százezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes mint hitelező, az I. rendű és a II. rendű felperes mint hitelfelvevők, valamint a perben nem álló és mint készfizető kezesek és zálogkötelezettek között 2008. június 29-én szerződésszámon „Hitel-, zálog- és készfizető kezesi szerződés MKB svájci frank magánhitelhez (annuitásos törlesztéssel) Eszközalapú hitelezés esetén MKB - Fundamenta Lakás- és Magánhitel program keretében MKB Stratégiai Partner Ügyfelei részére” elnevezésű kölcsönszerződés (a továbbiakban: I. számú szerződés), ezt követően egyrészt az alperes mint hitelező, másrészt az I. rendű és a II. rendű felperes mint hitelfelvevők és zálogkötelezettek között 2009. június 22-én szerződésszámon „Hitel- és zálogszerződés MKB euró Lakáshitelhez (lakóingatlan építés finanszírozására annuitásos törlesztéssel) Nem megfelelő

jövedelemfedezettség mellett” elnevezésű szerződés (a továbbiakban: II. számú szerződés) jött létre.

- [2] Az I. számú szerződést a szerződő felek az MKB-Fundamenta Lakás- és Magánhitel Program keretében kötötték, szerződésük kizárólag a Fundamenta Lakáskassza Lakástakarék-pénztár és a felperesek között 2007. november 1-jén megkötött és 2008. január 9-én módosított lakás előtakarékosági szerződéssel együtt volt hatályos, a lakás előtakarékosági szerződés a perbeli szerződés elválaszthatatlan részét képezte. Az I. számú szerződésben az alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a felperesek részére magáncélú felhasználásra 139.000 svájci frank (a továbbiakban: CHF) összegű devizahitelt rendelkezésre tart és a rendelkezésre tartási időszak lejáratáig (2008. augusztus 15-ig) a szerződésben meghatározott feltételek teljesülése esetén forintban, legfeljebb 17.700.000 forint összegű kölcsönt folyósít a felpereseknek (1.1. pont és 3.4. pont). Az I. rendű és a II. rendű felperes adósként kötelezettséget vállaltak a kölcsön visszafizetésére és járulékainak megfizetésére. A hitel futamideje a rendelkezésre tartási időszakkal együtt 300 hónap, a megtakarítási időszak legfeljebb 100 hónap, a kölcsön lejáratáig 2033. július 15., az elszámolási nap minden hónap 15. napja, a kölcsön változó kamatozása volt, ügyleti kamata a szerződéskötés időpontjában évi 4,50%, egy kamatperiódus három hónapos időtartamú, a kezelési költség a szerződéskötés időpontjában évi 2,90% volt (2. és 3. pont). A hiteldíj elemeit az ügyleti kamat, a kezelési költség és a szerződéskötési díj alkották (4. pont). A szerződés hatályban léte alatt az alperes a hiteldíjat, illetve annak bármely elemét, továbbá a késedelmi kamat mértékét jogosult volt egyoldalúan megváltoztatni (6.5. pont). A szerződéskötési díj 0,00% volt (4.3. pont). A felek a teljes hiteldíj mutatót (a továbbiakban: THM) a szerződéskötés időpontjában érvényes feltételekkel, forintfizetések alapján 7,78%-ban határozták meg azzal, hogy annak értéke nem tükrözi a hitel kamat- és árfolyamkockázatát (4.5. pont). A THM számítása során figyelembe nem vett hiteldíj elemeket és egyéb költségeket a szerződés az alábbiakban rögzítette: szerződésmódosítási díj, közokiratba foglalásért fizetendő díj és költség, tulajdoni lap költsége, késedelmi kamat és zárlati költség (4.4. pont). Az alperes a kölcsönt a felperesek írásbeli megbízása (lehívása) alapján forintban folyósította, a lehívott devizaösszeg átváltásával, a folyósításkor érvényes pénztári deviza vételi árfolyamon számítva (5.1. és 5.2. pont).
- [3] Az alperes a megtakarítási időszak alatt a kötelező előtörlesztés teljesítésének napjáig, de legfeljebb 2016. február 15-ig a kölcsöntörlesztésre türelmi időt biztosított a felpereseknek. A türelmi időszak alatt a kamat és a kezelési költség megfizetése havonta, a szerződésben meghatározott elszámolási napokon vált esedékessé. A fizetendő kamat és kezelési költség összegét az alperes az esedékességet megelőző 8 napon belül közölte a felperesekkel (6.1.a. pont). A megtakarítási időszak alatt felhalmozott tőketartozást úgy kellett törleszteni, hogy a lakástakarék-pénztári számlán megtakarított összeget a lakástakarék-pénztár átutalta az alperesnek. Az átutalt összeg a felperesek kötelező előtörlesztésének minősült, és mint ilyen díj- és költségmentes volt. A türelmi idő kizárólag a tőke megfizetésére vonatkozott, a kamatfizetés és a kezelési költség, továbbá a felpereseket terhelő egyéb fizetési kötelezettség teljesítését nem érintette (6.1.b. pont). A teljes hitelösszeg igénybe vételét feltételezve az induló hiteldíj (kamat és kezelési költség) összege 804,94 CHF volt (6.2. pont).
- [4] A kötelező előtörlesztést követően a kölcsön törlesztése, a kamat és a kezelési költség megfizetése havonta, az elszámolási napokon, kamatperiódusonként CHF-ben egyenlő összegű törlesztőrészekben volt esedékes. A törlesztőrészek száma 209 volt. A törlesztőrészek esedékességéről és összegéről az alperes az esedékességet megelőző 8

napon belül értesítette a felpereseket (6.2. pont). Az alperes a törlesztéseket az esedékesség napján az MKB kereskedelmi deviza eladási árfolyamán forintra átszámította és ezzel a forint ellenértékkel megterhelte a felperesek forintszámláját (6.4. pont).

- [5] A szerződő felek az egyedi szerződésben nem szabályozott kérdésekben az alperes üzletszabályzatának rendelkezéseit rendelték alkalmazni (9.3. és 9.4. pont).
- [6] Az alperes a 2008. július 29-én kelt kockázatfeltáró nyilatkozatban hívta fel a felperesek figyelmét arra, hogy a futamidő alatt az árfolyam-elmozdulások a nemzetközi pénzpiacok és a forint piaci helyzete változásától függően bármikor, előre meg nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben következhetnek be. Az árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztő részletek forintban számított összege. További kockázatot jelent változó kamatozású hitelkonstrukciók esetében, hogy a deviza árfolyamváltozástól függetlenül a hitel devizanemére irányadó nemzetközi pénzpiaci kamatok is változhatnak, és a változás akár a forint kamatok változásával ellentétes irányú is lehet. Kedvezőtlen irányú kamatváltozás az árfolyam változatlansága esetén önmagában is növelheti a törlesztő részletek összegét, ugyanakkor az árfolyam és a kamat bármilyen irányú változása akár együttesen is bekövetkezhet, ami kedvezőtlen esetben a forintban számított adósságterhek halmozott növekedését eredményezheti. A felperesek a 2008. július 29-én aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakat tudomásul vették, és írásban kijelentették, hogy a szerződést a kockázatok felelős mérlegelésével kötötték meg.
- [7] A felek az I. számú szerződést 2008. július 29-én közjegyzői okiratba foglalták. A felek a szerződésüket 2012. október 3-án módosították, gyűjtőszámla hitelkeret szerződést kötöttek, és közjegyző előtt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tettek.
- [8] A II. számú szerződésben az alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a felperesek részére lakásépítés finanszírozására 19.400 euró összegű devizahitelt rendelkezésre tart és a rendelkezésre tartási időszak lejáratáig (2010. július 15.) a szerződésben meghatározott feltételek teljesülése esetén forintban, legfeljebb 5.000.000 forint összegű kölcsönt folyósít a felpereseknek (1.1. és 3.4. pont). Az I. rendű és a II. rendű felperes adósként kötelezettséget vállaltak a kölcsön visszafizetésére és járulékainak megfizetésére. A hitel futamideje a rendelkezésre tartási időszakkal együtt 420 hónap, végső lejárat 2044. július 15., az elszámolási nap minden hónap 15. napja, a kölcsön változó kamatozású volt, ügyleti kamata a szerződéskötés időpontjában évi 5,1%, egy kamatperiódus három hónapos időtartamú, a kezelési költség a szerződéskötés időpontjában évi 2,9% volt (3. és 4. pont). A hiteldíj elemeit az ügyleti kamat, a kezelési költség, a szerződéskötési díj (a hitelösszeg 0,75%-a), az ügyintézési, a hitelfedezet-vizsgálati díj, a helyszíni szemle díja és a rendelkezésre tartási jutalék alkották (4. pont). A szerződés hatályban léte alatt az alperes a hiteldíjat, illetve annak bármely elemét, továbbá a késedelmi kamat mértékét – a szerződésben meghatározott feltételek bekövetkezése esetén – jogosult volt egyoldalúan megváltoztatni (6.5. pont). A felek a THM-et a szerződéskötés időpontjában érvényes feltételekkel, forintfizetések alapján 8,85%-ban határozták meg azzal, hogy annak értéke nem tükrözi a hitel kamat- és árfolyamkockázatát (4.9. pont). A THM számítása során figyelembe nem vett hiteldíj elemeket és egyéb költségeket a szerződés az alábbiakban rögzítette: szerződésmódosítási díj, közokiratba foglalásért fizetendő díj és költség, ingatlan biztosítás díja, tulajdoni lap költsége, késedelmi kamat, zárlati költség, jelzálogbejegyzés földhivatali díja, hátralékkezelési díj (4.8. pont). A felek megállapodtak abban, hogy a felperesek részére 2010. július 15-ig rendelkezésre tartott hitelösszegeből a kölcsön folyósítása a lehívott devizaösszeg átváltásával,

a folyósításkor érvényes pénztári deviza vételi árfolyamon átszámítva forintban, az építkezés készültégi fokához igazodóan részletekben történik a folyósítási feltételek szerint (5.1. és 5.2. pont).

- [9] Az alperes 2010. július 15-ig a kölcsöntőke törlesztésére türelmi időt biztosított a felpereseknek. A türelmi időszak alatt a kamat és a kezelési költség megfizetése havonta, a szerződésben meghatározott elszámolási napokon vált esedékessé. A fizetendő kamat és kezelési költség összegét az alperes az esedékességet megelőző 8 napon belül közölte a felperesekkel (6.1. pont). 2010. július 15-ét követően a kölcsön törlesztése, a kamat és a kezelési költség megfizetése havonta, az elszámolási napokon, kamatperiódusonként euróban azonos összegű törlesztőrészletekben volt esedékes. A törlesztőrészletek száma 408 volt, feltételezve azt, hogy az első törlesztőrészlet megfizetésére a 2010. július 15-i időpontot követő első elszámolási napon kerül sor. A teljes hitelösszeg igénybevételét feltételezve az induló törlesztőrészlet (kamat és kezelési költség) összege 121,28 euró volt (6.1. és 6.2. pont). A törlesztőrészletek esedékességéről és összegéről az alperes az esedékességet megelőző 8 napon belül értesítette a felpereseket. Az alperes a törlesztéseket az esedékesség napján az MKB kereskedelmi deviza eladási árfolyamán forintra átszámította és ezzel a forint ellenértékkel megterhelte a felperesek forintszámláját (6.4. pont). A kölcsön első, 2.500.000 forint összegű részlete folyósításának a feltétele volt, hogy a felperesek okirat bemutatásával igazolják a szerződésben foglalt rendelkezéseknek megfelelő életbiztosítási szerződés megkötését (5.3.1. pont). A szerződő felek az egyedi szerződésben nem szabályozott kérdésekben az alperes üzletszabályzatának rendelkezéseit rendelték alkalmazni (9.3. és 9.4. pont).
- [10] A felek a szerződés megkötésével egyidejűleg kockázatfeltáró nyilatkozatot írtak alá, amelynek tartalma megegyezett az I. számú szerződéshez kapcsolódó kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmával.
- [11] A felperesek a II. számú szerződésből eredő kötelezettségük elismerése tárgyában 2009. június 22-én közjegyzői okiratba foglaltan egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tettek.
- [12] **A felperesek kérelme**
- [13] A felperesek végleges keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az I. számú szerződés és a II. számú szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezései tisztességtelenek, ezért semmisék a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209/A. § (2) bekezdése és a 209. § (1) bekezdése alapján, ezért a szerződések érvénytelenek. Másodlagosan az I. számú szerződés és a II. számú szerződés teljes érvénytelenségének a megállapítását az rPtk. 200. § (2) bekezdésének első fordulata, és a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 210. § (2) bekezdése és a 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontja alapján kérték. Az érvénytelenség jogkövetkezményének levonását úgy kérték, hogy a bíróság a kölcsönszerződéseket az ítélethozatalig nyilvánítsa hatályossá azzal az eredménnyel, hogy a felperesek tartozása az alperessel szemben az I. számú szerződés alapján az alperes által a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) 37/A. §-án és az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: DH3 törvény) 15/A. §-án alapuló elszámolást követően nyilvántartott, 264,59 Ft/CHF árfolyamon számított 84.859,86 CHF = 22.453.070 forinttal

szemben 2019. május 15-én 11.315.557 forint, a II. számú szerződés alapján az alperes által a DH2 törvény 37/A. §-án és a DH3 törvény 15/A. §-án alapuló elszámolást követően nyilvántartott, 317,79 Ft/euró árfolyamon számított 14.368,53 euró = 4.561.864 forinttal szemben 2015. január 15-én 3.859.817 forint.

- [14] Az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezések tisztességtelenségének és a teljes szerződés érvénytelenségének a megállapítására irányuló kérelmüket arra alapították, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem felelt meg a 2/2014. PJE határozatban foglaltaknak, az alperes sem szóban, sem írásban, sem a szerződésben, sem a kockázatfeltáró nyilatkozatban nem adott megfelelő (érdemi, valós, világos, egyértelmű) tájékoztatást a felpereseknek.
- [15] A másodlagos kereseti kérelem alapjául arra hivatkoztak, hogy a kölcsön deviza összege nem volt megállapítható a szerződéskötés időpontjában, az a szerződések rendelkezései alapján nem is számítható ki, ezért az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja alapján mindkét szerződés semmis. Ezen túlmenően a szerződések nem határozzák meg a törlesztőrészek forint összegét, és azok a szerződések rendelkezései alapján nem is számíthatók ki, ezért a szerződések az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja alapján is semmissek. Állították, hogy az I. számú szerződésben nincs feltüntetve a vagyontörlesztési díj, a hitelbírálati díj, a hitelprolongálási díj, a lakástakarék-pénztár díja, az értékbecslési díj vagy az azokra vonatkozó becslés, ezért a THM mértékét nem lehet helyesen megállapítani. Az I. számú szerződés így nem felel meg az rHpt. 212. § (2) bekezdésében és a 213. § (1) bekezdés b) pontjában, valamint a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj mutató számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III.5.) Kormányrendelet 8. §-ában foglaltaknak, ezért az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján semmis. A II. számú szerződésben nincs feltüntetve az életbiztosítás díja vagy az azokra vonatkozó becslés. Ebből következően a THM mértékét nem lehet helyesen megállapítani, így ez a szerződés sem felel meg az rHpt. 212. § (2) bekezdésében és a 41/1997. (III.5.) Kormányrendelet 8. §-ában foglaltaknak, ezért az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján semmis.
- [16] Az árfolyamkockázattal kapcsolatban arra hivatkoztak, hogy kölcsönszerződések semmilyen tájékoztatást nem tartalmaznak az árfolyamkockázatról, az alperes ügyintézője szóban sem adott semmilyen világos vagy érthető tájékoztatást arról, hogy mit jelent az árfolyamkockázat, amelynek a viselését az alperes teljes mértékben a felperesekre terheli. A felperesek által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat az értelmezhetetlen „jelentős mértéken” kívül semmilyen lényeges, az átlagos fogyasztó számára is érthető tájékoztatást nem tartalmaz arról, hogy mit jelent a felperesek számára az árfolyamkockázat. Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás hiánya azt eredményezi, hogy az árfolyamkockázatot a felperesekre telepítő szerződéses rendelkezések tisztességtelenek.
- [17] Úgy nyilatkoztak, hogy az I. számú szerződés hatályossá nyilvánítása alapjául szolgáló számítást a Kúria devizahiteles érvénytelenségi perek jogalkalmazási gyakorlatát vizsgáló konzultációs testülete 2019. július 19-ei ülésén többségi álláspontként elfogadott ajánlása alapján készítették el. A II. számú szerződés esetében ezt a számítási módot nem lehet figyelembe venni, mert az árfolyamváltozás a 20% „plafont” soha nem érte el, ezért a mindenkor MNB árfolyamot vették figyelembe, legfeljebb 20%-os árfolyamkockázati „plafon” figyelembevételével.

Az alperes ellenkérelme

- [18] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

- [19] Arra hivatkozott, hogy mindkét szerződés tartalmazza az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjában foglalt adatokat, ezen kívül a szerződések árfolyamkockázatáról és annak viseléséről világos és érthető, a jogszabályoknak megfelelő tájékoztatást nyújtott.
- [20] **Az elsőfokú bíróság határozata**
- [21] A Budapest Környéki Törvényszék 2019. december 4-én kelt 9.G.40.036/2019/12. számú ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek 444.500 forint perköltséget. Úgy rendelkezett, hogy a le nem rótt 1.500.000 forint eljárási illetéket az állam viseli.
- [22] Elsődlegesen az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjára alapított semmisségi okokat vizsgálta. Idézte az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjában foglaltakat. Megállapította, hogy a felek között az rPtk. 522. § (1) bekezdése szerinti hitelkeret szerződés jött létre a szerződések aláírásával, míg a kölcsönszerződések akkor jöttek létre, amikor a felperesek a kölcsön összegét a hitelkeret szerződés alapján lehívták. A hitelkeret szerződésekben foglaltak és a felperesi lehívások alapján a kölcsön összege mindkét szerződésben meghatározott.
- [23] Az I. számú szerződés 1.1. pontja rögzíti a hitelkeret összegét (139.000 CHF) és azt, hogy ez alapján legfeljebb mekkora összeget folyósít az alperes (17.700.000 forint). Tévesen hivatkoztak a felperesek arra, hogy a szerződéskötés napján 17.700.000 forintnak nem 139.000 CHF összeg felelt meg, és ezért a kölcsön összege nem meghatározott. Az I. számú szerződés egyértelműen rögzítette, hogy az alperes legfeljebb 17.700.000 forintot folyósít, míg a hitelkeretet CHF-ben olyan módon határozták meg, hogy a folyósításig történő esetleges árfolyamváltozásra tekintettel is biztosított legyen a felperesek által megjelölt 17.700.000 forint összeg. Nem tartotta megalapozottnak azt a hivatkozást sem, hogy a szerződés alapján azért nem lehet meghatározni a kölcsönösszeget, mert a folyósítás napja meghatározhatatlan. A folyósítás napja a szerződés alapján meghatározott, a folyósításhoz az szükséges, hogy a szerződésben rögzített folyósítási feltételek (5.3. pont) fennálljanak, illetve a felperesek lehívják a kölcsön összegét. A lehívás esetére a szerződés pontosan meghatározza, hogy a lehívást követően a folyósítás mikor és milyen árfolyamon történik (5.1. és 5.2. pont). Ennek megfelelően a kölcsönösszeg devizában kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható a folyósításkor, az akkor irányadó árfolyam figyelembevételével. Mindezek alapján az 1/2016. PJE határozat 1. pontjában foglaltakra is figyelemmel a szerződés nem sérti az rHpt. 213. § (1) bekezdésének a) pontjában foglaltakat.
- [24] A felperesek alaptalanul hivatkoztak arra is, hogy az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelen a folyósításnak a folyósítási feltételek teljesítésétől függővé tétele, mert nincs akadálya annak, hogy a kölcsön folyósítását a hitelező bizonyos feltételek fennállásához (pl.: biztosíték megléte) kösse. Alaptalanul hivatkoztak a felperesek arra is, hogy az alperes egyoldalúan dönthetett arról, hogy mikor folyósítja a kölcsönt, mert a szerződés 5.1. pontja meghatározza, hogy a folyósítási feltételek fennállása esetén a felperesek lehívásának benyújtását követően mikor kell megtörténnie a folyósításnak.
- [25] A kifejtett okokra visszautalva a II. számú szerződést sem találta semmisnek az rHpt. 213. § (1) bekezdésének a) pontja alapján.
- [26] Nem tartotta megalapozottnak a felpereseknek azt a hivatkozását sem, hogy a szerződések az az rHpt. 213. § (1) bekezdésének b) pontja alapján semmisek. Az I. számú szerződéssel

kapcsolatban kifejtette, hogy annak 4.5. pontja 7,78%-ban határozza meg a THM mértékét, és a felperesek által előadottak nem támasztották alá, hogy a THM meghatározása helytelen. Az értékbecslési és a hitelprolongálás díját a szerződés rögzíti, míg a vagyonszámítás díját és a lakástakarék-pénztár szerződés díját a szerződésnek nem kellett tartalmaznia. Alapítványok hivatkoztak a felperesek a 41/1997. (III. 5.) Kormányrendelet 8. § (4) bekezdésében foglaltakra, mert a hivatkozott jogszabály mindössze arról rendelkezik, hogy amennyiben a visszafizetendő kölcsönösszeg egésze vagy egy része egy másik szolgáltatás keretében képződik meg az ügyfél befizetéseiből, akkor a THM értékét e befizetések figyelembevételével kell megállapítani, de nem rendelkezik arról, hogy ezen szolgáltatás (lakástakarék-pénztár-szerződés) díját is figyelembe kellene venni a THM számítás során. Alapítványok hivatkoztak a felperesek arra is, hogy a II. számú szerződésben rögzített THM 8,85%-os értéke nem valós, mert a felperesek ezt a hivatkozásukat nem tudták alátámasztani, míg az az alperes megalapozottan hivatkozott arra, hogy a biztosítási díjak nem vehetők figyelembe.

- [27] A szerződések semmisségét az rHpt. 213. § (1) bekezdésének e) pontja alapján sem tartotta megállapíthatónak. Az I. számú szerződéssel kapcsolatban kifejtette, hogy ebben a szerződésben 2016. február 15-i terjedő türelmi időben állapotok meg a felek. Tekintettel arra, hogy a felperesek a szerződést részben lakástakarék-pénztár-megtakarításból törlesztették, továbbá a szerződés változó kamatozása, a szerződéskötéskor nem is lehetett azt meghatározni, hogy azt követően, hogy a lakástakarék-pénztár-megtakarítás összegét a felperesek a tőketartozására betörlesztették, a továbbiakban milyen összegű tartozásuk áll még fenn. Nem sérti az rHpt. 213. § (1) bekezdésének e) pontját az, hogy a törlesztőrészek összegét arra az időszakra határozták meg, amikor a felpereseket csak kamat és kezelési költség fizetési kötelezettség terheli. A felperesek alapítványok hivatkoztak arra is, hogy mivel a folyósítás időpontja előre nem ismert, nem lehet tudni, hogy mennyi lesz a számlakonverziós deviza eladási árfolyam, ezért a törlesztőrészlet forint összege sem számítható ki. A folyósítás időpontja a folyósítási feltételek teljesülésének és a felperesek lehívásának a függvénye, azonban ennek ismeretében a törlesztőrészek összege már kiszámíthatóvá válik. A törlesztőrészek meghatározása ezért az 1/2016. PJE határozat 2. pontjában foglaltak értelmében megfelel az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt követelménynek.
- [28] A II. számú szerződéssel kapcsolatban kifejtette, hogy ebben 2010. július 15-ig tartó türelmi időben állapotok meg a felek. Figyelemmel arra, hogy a kölcsön változó kamatozása, előre nem lehetett meghatározni a későbbi törlesztőrészek összegét. A továbbiakban visszautalt az I. számú szerződéssel kapcsolatban kifejtettek akként, hogy az 1/2016. PJE határozat 2. pontjában foglaltakból következően a II. számú szerződés sem sérti az rHpt. 213. § (1) bekezdésének e) pontját.
- [29] Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelenségének vizsgálatával kapcsolatban idézte az rPtk. 209. § (1)-(2) bekezdésében és a 209/A. § (2) bekezdésében, az rHpt. 2008. július 29-én hatályos 203. § (6)-(7) bekezdésében, az rHpt. 2009. június 22-én hatályos 203. § (4)-(5) bekezdés a) pontjában és a 2/2014. PJE határozatban foglaltakat. A 2/2014. PJE határozat III.1. pontjában foglaltakra tekintettel kiemelte, hogy ennek alapján mindkét kölcsönszerződés esetében vizsgálható az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a felperesekre telepítő rendelkezés tisztességtelensége abban az esetben, ha a kikötés nem világos vagy nem érthető. Ebből következően elsődlegesen azt vizsgálta, hogy az alperes eleget tett-e az rHpt. 2008. július 29-én hatályos 203. § (6)-(7) bekezdésében, illetve az rHpt. 2009. június 22-én hatályos 203. § (4)-(5) bekezdés a) pontjában foglalt tájékoztatási kötelezettségének, és az árfolyamkockázatról világos és érthető tájékoztatást nyújtott-e a felpereseknek, vagy ennek

hiányában az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i 13/93/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 4. cikk (2) bekezdésére és az rPtk. 209. § (4) bekezdésére figyelemmel az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése alapján semmis.

- [30] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság azt vizsgálta, hogy az alperes által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen kitűnik-e az, hogy az árfolyamkockázat hatására a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül megemelkedhet; az árfolyamváltozás iránya és mértéke előre nem állapítható meg, annak nincs felső határa; a fenti árfolyamváltozás valós, vagyis a hitel futamideje alatt bekövetkezhet. Arra a következtetésre jutott, hogy a szerződésekhez kapcsolódó kockázatfeltáró nyilatkozatokban adott tájékoztatás ezeknek a követelményeknek megfelel. Abból, hogy az alperes a felpereseket arról tájékoztatta, hogy az árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztőrészletek forintban számított összege, illetve az árfolyam és a kamat bármilyen irányú változása akár együttesen is bekövetkezhet, ami kedvezőtlen esetben a forintban számított adósságterhek kumulatív növekedését eredményezheti, kizárólag az következik, hogy az árfolyamkockázat hatására a törlesztőrészlet összege emelkedhet vagy csökkenthet. Az alperes azt nem foglalta a tájékoztatásba, hogy ennek bármilyen korlátja lenne.
- [31] Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-227/18. számú ügyben hozott határozatára hivatkozva kifejtette, hogy a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a deviza alapú kölcsönszerződés, amely olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, ha egyrészt a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményeit is, másrészt a kölcsönfelvevő rendelkezésére bocsátott teljes összeg és a törlesztőrészletek összege egyértelműen meghatározható. Tekintve, hogy ezek a folyósítás, illetve a törlesztőrészletek esedékessége időpontjában érvényes árfolyamtól függenek, a világos és érthető megfogalmazás követelménye előírja, hogy ezen összegek számítási mechanizmusát, valamint az alkalmazandó árfolyamot átlátható módon kell ismertetni.
- [32] Az elsőfokú bíróság álláspontja az I. számú és a II. számú szerződés esetében mindkét előbbi feltétel teljesült, mert a kockázatfeltáró nyilatkozatból a felperesek megismerhették az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeikre gyakorolt gazdasági következményeit, továbbá a szerződések adataiból a rendelkezésre bocsátott teljes összeg és a törlesztőrészletek összege is meghatározható. Annak alapján, hogy „a hitel futamideje alatt árfolyam elmozdulások a nemzetközi pénzpiacok és a forint piaci helyzete változásától függően bármikor, előre meg nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben következhetnek be”, egyértelmű a tájékoztatás arra nézve, hogy az árfolyamváltozás iránya és mértéke előre nem állapítható meg. A tájékoztatásból a kellően körültekintő, átlagos fogyasztó számára egyértelmű az is, hogy a kockázat valós, mert a tájékoztató kifejezetten felhívja a figyelmet arra, hogy akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztőrészletek forintban számított összege, továbbá felhívja a figyelmet arra is, hogy a forinttól eltérő devizanemben történő hitelfelvétel előre pontosan nem becsülhető devizaárfolyam- és kamatkockázat tudatos felvállalását jelenti. A felperesek mindebből nem következtethettek arra, hogy az árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, vagy az őket csak korlátozottan terheli.

- [33] A tájékoztatásból a felperesek világos tájékoztatást kaptak arról is, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállalnak, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat. A tájékoztató kifejezetten felhívja a felperesek figyelmét arra, hogy az árfolyam és a kamat egyidejű változása a forintban számított adósságterhek kumulatív növekedését is eredményezheti. Az alperes által nyújtott tájékoztatás megfelelt az EUB C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében megfogalmazott szempontoknak is. Az alperes felhívta a felperesek figyelmét az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és az ezzel összefüggő kockázatra, illetve a kamatváltozással összefüggő kockázatra.
- [34] Nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy az árfolyamkockázatról készült tájékoztató aláírása a szerződés megkötésével egyidejűleg történt, mert a tájékoztató nem tartalmaz olyan bonyolult, további értelmezést igénylő információkat, amelyekre tekintettel szükséges lett volna az árfolyamkockázat gazdasági következményeinek ismeretében történő felelős döntéshozatal érdekében hosszabb időtartam biztosítása a szerződés megkötését megelőzően. A felpereseknek így megfelelő idő állt a rendelkezésükre ahhoz, hogy a kockázat vállalhatóságát mérlegeljék.
- [35] Az elsőfokú bíróság nem fogadta el a felpereseknek azt a hivatkozását, hogy kizárólag az ingatlanfedezetüket kívánták kockáztatni és nem fogadták el, hogy a fedezeti ingatlan esetleges elvesztése után is adósi pozícióban maradnak. A szerződések ugyanis nem tartalmaznak olyan rendelkezést, amelyből arra lehetne következtetni, hogy az ingatlanfedezet értékét meghaladó tartozás ne terhelhetné a felpereseket. Nem merült fel adat arra nézve, hogy bárkitől ilyen tájékoztatást kaptak volna és ezt maguk sem állították.
- [36] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperest ugyan nem terhelte tájékoztatási kötelezettség abban a kérdésben, hogy a törlesztőrészlet meghaladhatja ugyanezen kölcsönösszegre vonatkozó forintkölcsön törlesztőrészlete összegét, illetve a felperesek teljes jövedelmét, de a kockázatfeltáró nyilatkozatnak abból a rendelkezéséből, amely szerint az árfolyam és a kamat változása „kedvezőtlen esetben a forintban számított adósságterhek kumulatív növekedését eredményezheti” a felperesek erre a tényre is következtethettek.
- [37] A felperesek tévesen tulajdonítottak olyan tartalmat a „jelentős” kifejezésnek, amely kizárja a korlátlan, illetve a 100% feletti érték meghaladását. A jelentős kifejezést a Magyar értelmező kéziszótár úgy definiálja, hogy annak jelentése „számottevően nagy”. Ebből az következik, hogy az árfolyamkockázat nem kis kockázatot jelent a fogyasztó számára, hanem számottevően nagyot, azaz a kis kockázatot meghaladóan bármekkorát. A jelentős növekedés számottevően nagymértékű, akár korlátlanul nagy is lehet. Az alperesnek nem állt fenn arra vonatkozó kötelezettsége, hogy a deviza jövőbeli árfolyamának mértékét meghatározza. Az alperesnek a lehetséges kockázatokról kellett tájékoztatást nyújtania, amit megtett.
- [38] A felperesek megalapozatlanul hivatkoztak a szerződés „kétszeres kockázatáról” történő tájékoztatás hiányára. A felperesek által kétszeresnek nevezett kockázat a I. számú szerződés vonatkozásában merülhetne fel, de a szerződés 6.1. és 6.2. pontjai egyértelmű tájékoztatást nyújtottak arról, hogy a türelmi idő alatt csak a kamat és a kezelési költség törlesztése történik, továbbá a lakástakarék-pénztári megtakarítás elszámolását követően továbbra is fennállhat a felpereseknek tőketartozása, amelyre tekintettel a türelmi időt követően már kamat, kezelési költség és tőketörlesztési kötelezettségük áll fenn. Ebből a tájékoztatásból a szerződéses konstrukció és annak a törlesztésre fennálló következményei, kockázatai megállapíthatóak voltak a felperesek számára.

- [39] Jelentőséget tulajdonított annak, hogy a felperesnek a II. számú szerződést azt követően kötötték, hogy az I. számú szerződés törlesztőrészelei jelentősen megemelkedtek. Ez azt jelenti, hogy a II. számú szerződés megkötésének időpontjában az árfolyamkockázatról és annak tényleges hatásairól nem csak tudomással bírtak, hanem tapasztalattal is rendelkeztek. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok körében értékelte (az alperes hitelügyintézője) tanúvallomását. Ennek alapján azt állapította meg, hogy a tanú vallomása sem a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltak kiegészítésére, sem azok kétségessé tételére nem volt alkalmas. A tanú a vallomása szerint a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakkal ellentétes tájékoztatást nem adott a felpereseknek.
- [40] A perköltségről a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 78. § (1) bekezdése, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 3. § (2) és (6) bekezdése, és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és a 14. §-a alapján határozott.
- [41] **Fellebbezési kérelem**
- [42] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperesek nyújtottak be fellebbezést, amelyben elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a keresetüknek megfelelő ítélet meghozatalát, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérték. Kérték azt is, hogy abban az esetben, ha a másodfokú bíróság az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelensége miatt megállapítja a kölcsönszerződések érvénytelenségét, de az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása érdekében további bizonyítást tart szükségesnek, akkor közbenső ítélettel állapítsa meg a jog fennállását.
- [43] Az I. számú szerződés tárgyával kapcsolatban arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az alperes 2017. január 5-én kelt beadványa 4. oldalán előadottakat, amely szerint a kölcsönösszeg lehívásának időpontja 2008. augusztus 5., a folyósítás időpontja 2008. augusztus 6., a folyósításkor érvényes pénztári devizavételi árfolyam 142,44 forint/CHF, a kölcsön összege svájci frankban $17.700.000/142,44 = 124.262,84$ CHF. Az alperesnek ebből a nyilatkozatából azt a következtetést lehet levonni, hogy a szerződésben meghatározott 139.000 CHF összegnek semmilyen jelentősége nincs. A folyósításkor az adós részére a kölcsönszerződés alapján rendelkezésre bocsátott összeg 17.700.000 forint, amelyet átszámítanak devizára, azonban azt már nem lehet megállapítani, hogy ténylegesen milyen devizaterhelés történt, mert erre az elsőfokú bíróság nem folytatott le bizonyítást. 139.000 CHF összeg 142,44 forint/CHF folyósításkori árfolyamon már 19.799.160 forintnak felel meg. A felperesek szerint ebből az következik, hogy az alperes nem a devizában kirótt tartozás összegét számította át forintra, hanem a forintban maximált kölcsönösszeget számolta át devizára. Ez a módszer nem felel az rPtk. 231. §-ában foglalt azon követelménynek, hogy a más pénznemben kirótt összeget lehet a teljesítés helyén érvényben lévő fizetőeszközre átszámítani. Annak ellenére, hogy az elsőfokú bíróság az alperes által közölt adatokból tudomással bírt arról, hogy a 139.000 CHF nem lehet irányadó, az ítéletének indokolásában iratellenesen állapította meg azt, hogy a szerződés tárgyának a meghatározása teljesítette az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában előírt követelményeket, és megfelel az 1/2016. PJE határozatban foglaltaknak.
- [44] A II. számú szerződés tárgyával kapcsolatban arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az alperesnek azt az előadását, hogy a kölcsönt három részletben, milyen módon folyósította. Az alperes előadta, hogy az első részlet összege 2.500.000 forint, a lehívás időpontja 2009. július 29., a folyósítás időpontja 2009. július 30., a folyósításkor

érvényes árfolyam 264,11 forint/euró, a kölcsön tőkeösszege euróban $2.500.000/264,11 = 9.465,75$. A második részlet összege 2.000.000 forint, a lehívás időpontja 2009. szeptember 11., a folyósítás időpontja 2009. szeptember 14., a folyósításkor érvényes árfolyam 267,54 forint/euró, a kölcsön tőkeösszege euróban $2.000.000/267,54 = 7.475,52$. A harmadik részlet összege 500.000 forint, a lehívás időpontja 2010. június 14., a folyósítás időpontja 2010. június 14., a folyósításkor érvényes árfolyam 272,93 forint/euró, a kölcsön tőkeösszege euróban $500.000/272,93 = 1.831,97$. A folyósított összegeket összeadva az eredmény 18.773,24 euró. Ebből következően nem megalapozott az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy 19.400 euró összeget váltanak át a folyósításkor, mert a forintban rögzített kölcsön összege az irányadó a szerződés alapján. Ebből következően a szerződés tárgya nem egyértelműen meghatározott, mert a nem a kirovó pénzben megállapított összeget váltják át forintra. A szerződés ezért nem felel meg az rPtk. 231. §-ában foglaltaknak, és nem teljesíti az 1/2016. PJE határozatban megfogalmazott követelményeket. A szerződésben rögzített 19.400 eurót átváltva az első folyósításkor megjelölt 264 forint/euró árfolyamon az eredmény 5.123.734 forint. Ez jelentős eltérés a szerződésben rögzített összeghez képest. Ebből következően a folyósításkor kiszámítható összegek nem azonosak a szerződésben meghatározott összegekkel, és a különbség nem a deviza átszámításából adódik, mivel bizonyítható, hogy az alperes a forintot számította át devizára.

- [45] Sérelmezték azt is, hogy az elsőfokú ítélet indokolása nem tartalmazza, hogy a bíróság miért nem vette figyelembe az EUB 227/18. számú ügyben hozott végzésében foglaltakat, amely a világos és érthető megfogalmazás követelményeként előírja, hogy a kölcsönösszegek számítási mechanizmusát, az alkalmazandó árfolyamot átlátható módon kell ismertetni.
- [46] Az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontján alapuló semmisségi okkal kapcsolatban fenntartották azt a hivatkozásukat, hogy a törlesztőrészletek egy esetben sem voltak azonosak a szerződés szerinti részletekkel, és a három hónapos kamatperiódus alatt sem voltak azonosak. A szerződésekben írásban rögzített adatokkal a ténylegesen az alperes által követelt összegek nem voltak kiszámíthatóak. A tényleges törlesztőrészletek nem a szerződésben rögzített 804,94 CHF, illetve 121,28 euró összeggel voltak azonosak. Nem tartották megalapozottnak az alperesnek azt a hivatkozását, hogy jogosult volt a törlesztőrészleteket esedékességként egyoldalú nyilatkozattal megállapítani. A hitelező értesítése nem pótolhatja a feleknek a szerződéskötéskor a szerződés lényeges kellékeiben való megállapodását.
- [47] Az I. számú szerződéssel kapcsolatban hivatkoztak arra is, hogy a türelmi idő konstrukció miatt a fizetendő törlesztőrészletek összegét és a türelmi idő után fizetendő részleteket a szerződések nem tartalmazták, és a törlesztőrészletek kiszámítása sem volt lehetséges. Az elsőfokú bíróság ennek a ténynek tévesen nem tulajdonított jelentőséget. Az elsőfokú bíróság tévesen nem tartotta megalapozottnak a lakástakarékpénztár megtakarítás összegének a törlesztőrészletekben való beszámítására irányuló felperesi előadást sem. Az elsőfokú bíróság annak ellenére nem állapította meg az I. számú szerződés érvénytelenségét az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja alapján, hogy maga is arra a következtetésre jutott, hogy a türelmi idő lejártát követő törlesztőrészletek összegét a szerződés nem tartalmazza és az nem is számítható ki.
- [48] Az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjára alapított semmisségi okkal kapcsolatban hivatkoztak a Kúria Pfv.VI.20.967/2015/7. számú ítéletére, amely szerint jogszabály nem azt írja elő, hogy a szerződés valamilyen THM-et tartalmazzon, hanem azt, hogy azt a szerződésben a valóságnak megfelelően rögzítsék. A THM arra szolgál, hogy a fogyasztó felmérhesse, hogy milyen mértékű költséggel kell számolnia a hitel felvételével kapcsolatban. Hivatkoztak az

EUB C-488/17. számú ügyben hozott ítélete 64. pontjában a fogyasztói hitelre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló 87/102/EGK irányelv módosításáról szóló 1998. február 16-i 98/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv értelmezésével kapcsolatban kifejtettekre, amely szerint a THM-et a szerződés megkötésének időpontjában kell kiszámítani. Alapvető fontossággal bír a fogyasztónak a hitel összköltségéről – egységes matematikai képlet alapján kiszámított kamat formájában – való tájékoztatása. Hivatkoztak továbbá ugyanezen ítélet rendelkező részének 3. pontjába foglaltakra. Álláspontjuk szerint a kölcsönszerződések esetében a THM mértékét nem lehet helyesen megállapítani, így a kölcsönszerződések az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján semmisek.

- [49] Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelenségével kapcsolatban fenntartották az elsőfokú eljárás során előadottakat. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság az elsőfokú ítéletben felhívott jogszabályok téves értelmezésével jutott arra a következtetésre, hogy az alperes által adott tájékoztatás mindkét kölcsönszerződés esetében megfelelt az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdésében, illetve 203. § (4)-(5) bekezdésében foglaltaknak, a 2/2014. PJE határozatban előírt követelményeknek, és a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 4. cikk (2) bekezdésében foglaltaknak. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az EUB C-227/18. számú ügyben hozott végzésében kifejtetteket. Figyelmen kívül hagyta azt a tényt is, hogy a felperesek éppen azért kötötték a kölcsönszerződések, mert a forintkölcsönöknél kedvezőbb kamatmérték miatt abban a tudatban voltak, hogy a törlesztőrészletük a kölcsönszerződések futamideje alatt kedvezőbb lesz. Amennyiben tudták volna, hogy a kedvezőbb kamatmértéket az árfolyamkockázat nem csak annulálja, hanem még hátrányosabb helyzetbe kerülnek, mintha forintkölcsönt kötöttek volna, akkor a szerződések nem kötötték volna meg. Álláspontjuk szerint a „számottevően nagy” és a „korlátlan” kifejezések nem szinonim fogalmak.
- [50] A lakástakarékpénztári megtakarítás figyelembevételével kapcsolatban fenntartották azt a hivatkozásukat, hogy jelentősége van annak, hogy a lakástakarékpénztári megtakarítás forintban képződik, így jelentősége van annak, hogy annak törlesztése mikor, milyen árfolyamon történik, mert adott esetben az árfolyamkülönbözet miatt a megtakarítás összege akár el is veszhet. Az alperes erről sem adott tájékoztatást.
- [51] Az elsőfokú bíróság tévesen nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a korábban kötött szerződés CHF alapú, míg a később kötött szerződés euró alapú volt, amelynek az volt az oka, hogy az euró árfolyama kevésbé emelkedett. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a felperesek személyesen tett előadását, amely szerint a kölcsönt abban a tudatban vették igénybe, hogy ez a konstrukció a legkedvezőbb. A 6/2013. PJE határozatban foglaltakra figyelemmel kiemelték, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat és a szerződés nem tartalmaz arra vonatkozó figyelemfelhívást, hogy a kedvezőbb kamatmértéket az árfolyamváltozás úgy befolyásolhatja, hogy az így elérni kívánt kedvezmény nem csak, hogy elvész, hanem összességében hátrányosabb lesz a deviza alapú szerződés, mint a magasabb kamatozású forintkölcsön szerződés. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság téves következtetést vont le az alperes ügyintézője, tanú vallomásából. Az, hogy a tanú vallomása szerint a kockázatfeltáró nyilatkozaton kívül más tájékoztatásra nem került sor, nem elegendő annak bizonyítására, hogy az alperes által adott tájékoztatás megfelelt az rHpt.-ben, az rPtk.-ban, a 2/2014. PJE határozatban és az Irányelvben foglaltaknak.

- [52] Sérelmezték azt is, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt a hivatkozásukat, hogy az MNB 2005. évi jelentése már felhívta a figyelmet a megnövekedett árfolyambizonytalanságra mint legfontosabb veszélyforrásra. A felperesek a CHF árfolyamának változását az 1995. január 3-tól 2018. november 27-ig terjedő időszakra legyezőábrán szemléltették, amelynek alapján az árfolyamváltozás átlagos iránya meghatározható volt. Hivatkoztak továbbá a Budapesti Értéktőzsde honlapján 2004. október 4-én megjelent közleményre, amely 10 évre előre számolta a CHF árfolyamát és azt prognosztizálta, hogy az árfolyam 2014 decemberére 256,10 forint lesz. A jelenleg ismert tényleges adatok (256,08 forint/CHF) ismeretében az előrejelzés megalapozott volt. Álláspontjuk szerint a perben azt kellett vizsgálni, hogy az alperes mint a pénzpiac professzionális szereplője mennyi és milyen információt adott át a felpereseknek annak érdekében, hogy a felperesek ténylegesen megismerjék a perbeli ügyletek tényleges kockázatát, és értékelni tudják annak gazdasági következményeit. Az elsőfokú bíróság téves következtetésre jutott annak megállapításával, hogy a kölcsönszerződések világos és érthető rendelkezéseket tartalmaztak az árfolyamkockázat viseléséről. Ezzel összefüggésben hivatkoztak a Kúriának a devizahiteles érvénytelenségi perek jogalkalmazási gyakorlatát vizsgáló konzultációs testülete 2019. április 10-i és 2016. szeptember 28-i ülésén elfogadott emlékeztetőire, továbbá az EUB C-51/17. számú ügyben hozott ítélete rendelkező részének 3. és 4. pontjában és az indokolás 74., 75., 88., 89. és 91. pontjában foglaltakra. Mindezek alapján álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság téves következtetésre jutott annak megállapításával, hogy az alperes megfelelő tájékoztatást adott a szerződésekhez kapcsolódóan az árfolyamkockázat viseléséről.
- [53] A fellebbezés kiegészítésükben hivatkoztak arra is, hogy az alperes által adott tájékoztatásból nem állapítható meg, hogy az árfolyamváltozás „bármilyen mértékű” változása milyen viszonyban áll a „jelentős mértékű” törlesztőrészlet emelkedésével, mert a „bármilyen mértékű” nem szinonimája a „jelentős mértékűnek”. Az alperes által adott tájékoztatásból nem derül ki az árfolyamváltozás igazi kockázata, azaz az árfolyamváltozás hatása az adós tőketartozására, a valódi adósságára. A kockázatfeltáró nyilatkozat hiányossága, hogy a törlesztőrészlet változásáról ír, holott az árfolyamváltozással elsősorban az adósság, azaz a tőketartozás változik. Erről a kockázatfeltáró nyilatkozat nem tartalmaz tájékoztatást, holott az adósság változásáról szóló tájékoztatásnak lett volna jelentősége. Álláspontjuk szerint az alperesnek hosszútávú kölcsön esetén a hosszútávú árfolyamváltozást kellett volna ismertetnie. Az alperes nem adott tájékoztatást arról sem, hogy milyen kockázattal bír az adós tőketartozására az a körülmény, hogy 96 hónapig csak hiteldíjat fizetnek a felperesek, és a tőketartozásra semmilyen törlesztés nem történik. Az alperesnek fel kellett volna tárnia a felperesek előtt, hogy az a látszati előny, hogy 96 hónapig nem fizetnek semmilyen összeget a tőketartozásra, súlyos kockázattal járhat a számukra, ha a svájci frank árfolyama a forint árfolyamához képest nő, mert ebben az esetben duplán jelentkezik a felperesek számára az árfolyamkockázat miatti vagyoni kihatás. Hivatkoztak az EUB C-58/18. számú ítéletében foglaltakra.
- [54] Az I. számú szerződés rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontján alapuló érvénytelenségével kapcsolatban hivatkoztak arra is, hogy a szerződés 1.1. pontja nem tartalmazza a 6/2013. PJE határozatban megkívánt kirovó és lerovó összegeket. Nem lehet szó deviza alapú szerződésről, mert az okiratban ez a kifejezés sehol nem szerepel. Abban az esetben, ha az alperes a szerződés 1.1. pontjában szereplő CHF összeget azzal a céllal írta bele a szerződésbe, hogy arra hivatkozva a saját értelmezése szerint a kölcsön összegét úgy tekintse, mint egy CHF alapú kölcsönt, akkor ez a kikötés a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet (a továbbiakban:

Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdésének a) és b) pontja alapján is tisztességtelen. Hivatkoztak arra is, hogy a kölcsönösszeg meghatározottsága az EUB C-126/17. számú ügyben hozott végzése 1. pontjában és az indokolás 32. pontjában meghatározott követelménynek sem felel meg. Álláspontjuk szerint a szerződés három adatot tartalmazhat a kölcsönösszeg tekintetében, amelyből úgy ismerhető meg jogszerűen a kölcsön valódi összege, hogy a három értékből legalább kettőt tartalmaz a szerződés: kölcsönösszeg forintban (lerovó pénznem), kölcsönösszeg CHF-ben és árfolyam. A szerződések esetében nem világos és nem átlátható, hogy a kölcsön folyósításának időpontjában milyen árfolyamot kell a fogyasztónak figyelembe vennie. A szerződések az 1/2016. PJE határozatban megfogalmazott kiszámíthatósági követelményeknek sem felelnek meg, mert nincs mihez mérni, hogy valójában milyen árfolyam alkalmazása mellett lesz meghatározva a kölcsön összege.

[55] Hivatkoztak arra is, hogy az I. számú szerződés nem rendelkezik arról, hogy a lakástakarékpénztári megtakarítás által csökkentett tartozást hogyan kell megfizetnie a felpereseknek. Erre tekintettel a 96 havi törlesztőrészllettől kezdve nem egyértelmű a törlesztőrészlletek kiszámításának módja. A szerződés ebből az okból az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja alapján érvénytelen. Az alperes által utólag közölt összegek nem részei a szerződésnek. Ezen túlmenően az sem állapítható meg, hogy a forintban összegyűlt megtakarítás összegét pontosan milyen időpontban, milyen árfolyam alapulvételével számítja be az alperes a CHF-ben nyilvántartott tartozásba.

[56] Kérték azt is, hogy a másodfokú bíróság az rPp. 152. § (2) bekezdése alkalmazásával a per tárgyalását függessze fel az EUB előtt C-932/19. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig. Ezt azzal indokolták, hogy az árfolyamrés tisztességtelenségének jogkövetkezményeként csak az eredeti állapot helyreállítását fogadják el, a „DH törvények az érdekeikkel ellentétesek”. Álláspontjuk szerint az EUB előtt C-932/19. számon folyamatban lévő ügy tárgyát képező jogértelmezési kérdés a felek jogvitájának eldöntése szempontjából előkérdés.

Fellebbezési ellenkérelem

[57] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

[58] Arra hivatkozott, hogy a szerződések nem szenvednek olyan hiányosságban, amelyek az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b) vagy e) pontja alapján a szerződések semmisségét eredményeznék.

[59] Kiemelte, hogy mindkét szerződés egyben hitelszerződés és egyben kölcsönszerződés, amelyek egységes szerkezetbe foglalva tartalmazzák a hitel- és kölcsönszerződés valamennyi kötelező tartalmi elemét. A bankhitel szerződéssel a bank egy jövőbeli magatartásra vállal kötelezettséget, egy később bekövetkező feltétel esetére vállalja a kölcsön folyósítását. Abból következően, hogy a kölcsönszerződés a bankhitel szerződés létrejöttét követően egy későbbi időpontban jön létre, szükségszerű, hogy a szerződő felek az időközben bekövetkező esetleges változásokra is figyelemmel legyenek a hitelszerződésük megkötése során. A felek a folyósítandó kölcsön feltételeit is a hitelszerződést tartalmazó okiratba foglalták, és ezzel pontosan meghatározták a feltétel bekövetkezésének esetére szolgáló kölcsönös szolgáltatások sorrendjét, a szolgáltatások nyújtásának idejét és egyéb feltételeit. A szerződő felek pontosan meghatározták azt a hitelkeretet, amelynek a terhére az alperes a későbbi kölcsönösszeget folyósítja. A bankhitel szerződés és a kölcsönjogviszony sajátosságaiból következően nem befolyásolja a szerződés tárgyának a meghatározását az, hogy a bankhitel szerződés alapján rendelkezésre tartott hitelkeretet svájci frankban, míg az annak terhére folyósított kölcsönt forintban határozzák meg, mert a szerződés szövegéből egyértelműen megállapítható, hogy a

szerződő felek szándéka milyen összeg igénybevételére irányul. Tekintettel arra, hogy a kölcsön összege a hitelfelvevő által benyújtott lehívás alapján a lehívás szerinti devizaérték, a kölcsön összege a szerződésben kizárólag annak körülírásával volt meghatározható. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a jogszabályi feltételeknek a szerződés ne felelne meg. A szerződés pontosan meghatározza, hogy a kölcsönösszeget milyen árfolyamon kell átváltani, az árfolyamok nyilvánosak és bárki számára hozzáférhetőek. A felperesek számára is ismert és előre kalkulálható volt a kölcsön összege. A felperesek a lehívást saját maguk, a sajátkezűleg kitöltött kérelmükkel indították. A felperesek által megjelölt és így lehívott kölcsönösszeget váltotta át az alperes a szerződések szerinti devizaárfolyamon és módon. Alaptalan ezért a felpereseknek az a hivatkozása, hogy az átváltás metódusa nem felel meg az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában és az 1/2016. PJE határozatban foglaltaknak.

- [60] Az I. számú szerződéssel kapcsolatban az elsőfokú eljárásban előadottakat fenntartva kifejtette, hogy a szerződés 1.1. pontjában meghatározott 139.000 CHF a hitelkeret összege, míg az ugyanitt meghatározott 17.700.000 forint a ténylegesen folyósított és CHF-ben nyilvántartott kölcsön összege. A szerződés 1.1. pontja egyértelműen meghatározza a hitelkeret összegét 139.000 CHF-ben, és 17.700.000 forintban határozza meg az ebből lehívható kölcsön összegét. A szerződés 1.1. pontja tehát meghatározza a szerződés tárgyát, azaz a kölcsön összegét forintban. A szerződés 5.1. pontjában és a szerződés részét képező, „Hitelműveletek végzéséről szóló üzletszabályzat” 9.1.2. pontjában foglaltak alapján egyértelműen meghatározható, hogy a szerződés 1.1. pontjában meghatározott 17.700.000 forint kölcsönösszegnek pontosan mely napon (a felperesek általi folyósítási kérelem alpereshez benyújtását követő 8. napon) és mely árfolyamon (a folyósításkor érvényes pénztári devizavételi árfolyamon) számítható ki a deviza ellenértéke, azaz a kölcsön összege devizában. A szerződés ezért nem sérti az rPtk. 523. §-ában foglaltakat. A kölcsön forint és deviza összege a kölcsönszerződés 1.1. pontja, 5.1. pontja, 9.3. pontja és a szerződés részét képező üzletszabályzat 9.1.2. pontja alapján egyértelműen meghatározható, és ez a meghatározás megfelel a 6/2013. PJE határozatban kifejtetteknek.
- [61] A törlesztőrészletek meghatározottságával kapcsolatban kifejtette, hogy a törlesztőrészletek minden alkalommal a szerződésben foglalt és a kondíciós listában megjelölt feltételek szerinti összegeknek feleltek meg. Idézte az 1/2016. PJE határozat 2. pontját, amely szerint „a törlesztőrészletek összege kiszámíthatónak tekintendő, ha a szerződés rögzíti legalább azokat az adatokat és azt a számítási módot, amelynek alapján a törlesztőrészletek összege az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában az egyes törlesztőrészletek esedékességekor pontosan meghatározható”. Az I. számú szerződés 6.1. pontjának második bekezdése szerint a türelmi időszak alatt a kamat és a kezelési költség megfizetése havonta a szerződésben meghatározott elszámolási napokon esedékes. A szerződés meghatározza az elszámolási nap fogalmát (3.3. pont), a kamat (4.1. pont) és a kezelési költség (4.2. pont) mértékét, az alkalmazandó árfolyamot (6.4. pont), míg az üzletszabályzat rögzíti, hogy a kezelési költséget a bank az ügyfél tőketartozása alapján számítja fel, a kondíciós lista pedig tartalmazza a kamatszámítás képletét. A szerződés megnevezése tartalmazza, hogy a törlesztőrészletek megállapítására az annuitásos törlesztési mód alkalmazásával kerül sor. Az annuitás képlete nem egy adott bank által meghatározott egyedi számítási módszer, hanem egy bárki által használható matematikai képlet, illetve függvény. Az annuitásos módszer használata esetén a mindenkor fennálló tőketartozás és a hatályos kondíciók figyelembevétele mellett a havi törlesztőrészlet összege olyan módon kerül meghatározásra, hogy az abban foglalt tőkemérték megfizetése mellett biztosított legyen a szerződés szerinti végső lejáratú vagy teljes kölcsöntartozás maradéktalan kiegyenlítése. Mindezek alapján a szerződés pontosan tartalmazza azokat a rendelkezéseket, amelyek

alapján a törlesztőrészek kiszámíthatóak. A türelmi idő alatt a felperes kizárólag a kamatot és a kezelési költséget volt köteles fizetni az alperes részére. A kölcsön fedezetül szolgáló előtakarékossági szerződésben vállalt megtakarítások megfizetésének a kötelezettsége nem a felek közötti kölcsönszerződésen, hanem a felperes és a lakástakarékpénztár közötti szerződésen alapul, így azok pontos összegéről a megtakarítási szerződésnek kellett rendelkeznie.

- [62] Hivatkozott arra is, hogy a kölcsönszerződések a THM-et a valóságnak megfelelően kiszámíthatóan tartalmazzák, a THM teljes mértékben megállapítható.
- [63] Az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás körében kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletének meghozatala során figyelembe vette az EUB C-227/18. számú ügyben hozott végzésében kifejtetteket. Hivatkozott továbbá a Kúria devizahiteles érvénytelenségi perek jogalkalmazási gyakorlatát vizsgáló konzultációs testülete 2019. április 10-én kelt emlékeztetőjében foglalt megállapításra, amely szerint az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás „akkor megfelelő, ha abból kitűnik, hogy a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozásnak nincs felső határa, vagyis a törlesztőrészlet akár jelentősen is megemelkedhet, valamint ha abból az is kitűnik, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet”. A felperesek arra hivatkoztak, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat nem tartalmazza azt, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, és ezt a hivatkozásukat a „korlátlan” és a „jelentős” szó nyelvtani értelmezésén alapuló téves szembeállításával kívánják igazolni. Az alperes álláspontja szerint a felperesek tévesen értelmezik a „vagyis” szó jelentését, és a téves érvelésüket is erre alapítják. A helyes értelmezés az, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, tehát („azaz, ennek megfelelően, vagyis”) jelentősen is megemelkedhet. Az alperes által adott kockázatfeltáró nyilatkozat azt tartalmazza, hogy a kockázat akár jelentős mértékben is megnövekedhet. A tájékoztatás ezért megfelel a Kúria konzultációs testülete 2019. április 10-én kelt emlékeztetőjében kifejtett álláspontnak és a jogszabályoknak. A kockázatfeltáró nyilatkozat kellő pontossággal, kellő súlyt adva és a jogszabályoknak teljes körűen megfelelően tartalmazta az árfolyamkockázattal kapcsolatos szükséges információkat.
- [64] A felperesek az árfolyam működésének teljes ismeretében jártak el. A perben kijelentették, hogy a kockázatok és a lehetőségek mérlegelésével jutottak arra a döntésre, hogy a CHF alapú hitel megkötését követő egy évvel euró alapú hitelt kötnek, mert az álláspontjuk szerint kedvezőbb. Ez az árfolyam működésének teljes ismeretére utal. A felperesek tehát birtokában voltak a szükséges ismereteknek, és ezen ismereteknek a szükséges mértékű részét az alperes tájékoztatásából szerezték. A kockázatfeltáró nyilatkozat a szerződéskötés gazdasági következményeivel kapcsolatos tájékoztatást is tartalmaz, mert rámutat mind a kumulatív emelkedés lehetőségére, mind a törlesztőrészek és a tőketartozás megemelkedésének a lehetőségére. Az alperesnek nincs olyan kötelezettsége, hogy a forintkölcsönrel történő összehasonlítás következtében eshetőlegesen felmerülő hátrányokra vagy előnyökre felhívja a fogyasztók figyelmét a szerződéskötést megelőzően. Hivatkozott a 2/2014. PJE határozatra, amely előírja, hogy abban az esetben, ha a fogyasztó a jogszabályoknak megfelelő tájékoztatást megkapta, a kockázatfeltáró nyilatkozatot aláírta, akkor ezt ellenkező bizonyításig úgy kell értékelni, hogy az árfolyamkockázat őt terhelő volta számára világos és érthető volt.
- [65] Álláspontja szerint a perbeli jogvita során nem annak bizonyítása volt szükséges, hogy az alperes mint a pénzpiac professzionális szereplője a tudásából mennyi és milyen információt adott át a felpereseknek, hanem az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdésében foglaltakból, a 6/2013.

PJE határozat 3. pontjában foglaltakból és az EUB C-51/17. számú ítéletében kifejtettekből következően azt kellett vizsgálni, hogy az alperes nyújtott-e az árfolyamkockázatról tájékoztatást a felpereseknek. Ha ez megállapítható, akkor azt kell vizsgálni, hogy a tájékoztatásból világosan és egyértelműen kitűnt-e, hogy az árfolyamkockázat hatására a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül megemelkedhet; az árfolyamváltozás iránya és mértéke előre nem állapítható meg, annak nincs felső határa; a fenti árfolyamváltozás valós, vagyis a hitel futamideje alatt bekövetkezhet. Hivatkozása szerint az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás megtörténtének tényét és a tájékoztatás tartalmát az rHpt. 203. § (6) bekezdésében foglaltak szerint a külön íven megszóvegezett, a felperesek által sem vitatottan aláírt kockázatfeltáró nyilatkozattal bizonyította. A kockázatfeltáró nyilatkozat érthető és világos tájékoztatást ad az árfolyamváltozás fogalmáról, annak mibenlétéről. A tájékoztatás teljeskörű, megfelel az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdésében és az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésében foglaltaknak, és eleget tesz az EUB C-51/17. számú ítéletében kifejtett elvárásoknak. A tájékoztatás megfelel az EUB C-26/13., C-186/16. és C-51/17. számú ügyekben hozott ítéleteiben kifejtetteknek, a 6/2013. PJE határozatban foglaltaknak, és megfelel a Kúria konzultációs testületének 2019. április 10-én kelt ajánlásában meghatározott szempontoknak is. Abban az esetben pedig, ha a tájékoztatás esetleg nem volt megfelelő, az nem eredményezi a teljes szerződés érvénytelenségét. A Kúria devizahiteles érvénytelenségi perek jogalkalmazási gyakorlatát vizsgáló konzultációs testületének 2019. június 19-én kiadott emlékeztetője szerint a nem megfelelő tájékoztatás nem vonja maga után a szerződés teljes érvénytelenségét, hanem az árfolyamváltozás olyan mértékben nem terheli a fogyasztót, amilyen mértékben nem volt megfelelő tájékoztatás.

- [66] Érvelése szerint a felperesek az Irányelvre, annak közvetlen hatálya hiányában nem hivatkozhatnak, az Irányelvre jogot nem alapíthatnak. A felpereseknek olyan, a szerződéskötéskor hatályos hazai jogszabályt kellene megjelölniük, amely alapján megállapítható, hogy az alperes tájékoztatása nem volt megfelelő a szerződések megkötését megelőzően. A felperesek azonban ilyen jogszabályra nem hivatkoztak.
- [67] Hivatkozott továbbá a Kúria konzultációs testületének 2019. június 19-i állásfoglalására, amely szerint az Irányelv 7. cikkében meghatározott védelmet a magyar jog az érvénytelenség eszközeivel éri el, az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése és a 237. §-a révén. Abban az esetben, ha a szerződés érvénytelenségének oka kiküszöbölhető, akkor a bíróság a szerződést a megkötésének időpontjára visszamenőleges hatállyal érvényessé nyilváníthatja, amely egyenrangú megoldás az eredeti állapot helyreállításával. Abban az esetben, ha mindkettő alkalmazható, akkor a 6/2013. PJE határozat alapján az érvényessé nyilvánításra kell törekedni.
- [68] Álláspontja szerint a per tárgyalásának felfüggesztése a felperesek által hivatkozott előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig nem indokolt. A felperesek által hivatkozott előzetes döntéshozatali eljárás tárgyát olyan kérdések képezik, amelyek az uniós jog olyan rendelkezéseinek az értelmezésére irányulnak, amelyek a perbeli jogvita eldöntése szempontjából nem relevánsak.
- [69] Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt az rPp. 228. § (4) bekezdése szerint jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet teljes egészében bírálta felül.

A másodfokú bíróság döntése és jogi indoka

- [70] A fellebbezés alapos.

- [71] A Fővárosi Ítéltábla a felperesek tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmére tekintettel először azt vizsgálta, hogy az EUB előtt C-932/19. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárásban feltett kérdések a fellebbezés elbírálására kihathatnak-e.
- [72] A C-932/19. számú ügyben az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező bíróság annak megválaszolását kéri az EUB-tól, hogy az Irányelv 6. cikk (1) bekezdése alapján az árfolyamrés tisztességtelenségének jogkövetkezménye körében a fogyasztó nyilatkozatát hogyan kell figyelembe venni. Az árfolyamrés tisztességtelenségének a kérdésköre jelen peres eljárás tárgyát nem képezte, így az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozandó döntése nem hathat ki a jelen jogvita érdemi elbírálására. A Fővárosi Ítéltábla ezért nem találta megállapíthatónak, hogy az árfolyamkockázat tisztességtelensége vizsgálatának szempontjából ezen eljárásban az EUB-tól olyan új tartalmú jogértelmezés lenne várható, amely a fellebbezés elbírálására érdemben kihatna, ezért a felfüggesztés iránti kérelmet az rPp. 239. §-a alapján irányadó 152. § (2) bekezdése alapján elutasította.
- [73] Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére az rPp. 252. § (2) és (3) bekezdése alapján nem volt ok. Az elsőfokú bíróság ítélete az rPp. 213. § (1) bekezdése alapján kiterjedt a felperesek egész keresetére és annak valamennyi indokára. Az elsőfokú ítélet indokolása megfelelt az rPp. 221. § (1) bekezdésében foglaltaknak, az elsőfokú bíróság a releváns tényállás megállapításához szükséges bizonyítást lefolytatta, az rPp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségének a felek tényállításaihoz és a saját jogi álláspontjához képest eleget tett. Az a körülmény sem vezethet az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezéséhez, hogy az elsőfokú bíróság a döntés meghozatala során nem vette figyelembe, vagy nem helytállóan értelmezte az EUB nemzeti bíróságokra kötelező előzetes döntéshozatali ítéleteiben foglaltakat, mert ezt az érdemi felülbírálat során kell és lehet a másodfokú bíróság részéről orvosolni.
- [74] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemi döntésével és részben annak indokaival nem értett egyet.
- [75] A felperesek kereseti kérelme az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltételek tisztességtelensége miatt a teljes szerződésre kiható érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására is irányult. Emellett egyéb, az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontján alapuló érvénytelenségi okra is hivatkoztak. A szerződések záró rendelkezései szerint a szerződések részévé váltak az alperes szerződéskötéskor hatályos Üzletszabályzatai és kondíciós listája. A kölcsönszerződés akkor felel meg az rHpt. 213. § (1) bekezdésében meghatározott tartalmi követelményeknek, ha a szerződés és az annak részét képező általános szerződési feltételek együttesen tartalmazzák az ott előírtakat.
- [76] Az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást abban a kérdésben, hogy sem az I. számú, sem a II. számú szerződés érvénytelensége nem állapítható meg az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b) vagy e) pontjai alapján. A felperesek fellebbezésében foglaltakra figyelemmel a másodfokú bíróság ezzel kapcsolatban az alábbiakat emeli ki.
- [77] Az rPtk. 523. § (1) bekezdése értelmében a kölcsönszerződés tárgya meghatározott pénzüsszeg rendelkezésre bocsátása, illetőleg ennek az igénybevétele, míg az rPtk. 522. § (1) bekezdése szerinti bankhitelszerződéssel a pénzüintézet arra vállal kötelezettséget, hogy jutalék ellenében meghatározott hitelkeretet tart a másik szerződő fél rendelkezésére és a keret terhére – a szerződésben meghatározott feltételek megléte esetén – kölcsönszerződést köt,

vagy egyéb hitelműveletet végez. A kölcsönszerződés tárgya meghatározott pénzösszeg kölcsönadása, míg a bankhitelszerződésben a pénzintézet meghatározott hitelkeret rendelkezésre tartását és a hitelkeret korlátai között kölcsönszerződés kötését (vagy más hitelművelet végzését) vállalja. Bankhitelszerződés esetén a pénzintézettel szerződő fél nem köteles igénybe venni (lehívni) az ígért összeget, míg kölcsönszerződés esetén az adós kötelezettséget vállal arra, hogy a szerződés megkötésekor vagy későbbi időpontban elfogadja (átveszi) a pénzintézet által átadott összeget. Bankhitelszerződés esetén a pénzintézettel szerződő fél a hitelkeret rendelkezésére tartásáért jutalékot fizet, míg a visszerhes kölcsönszerződés alapján az adós a pénzhasználat ellenében kamat fizetésére válik kötelessé.

- [78] A perbeli szerződések esetén a hitel- és kölcsönszerződés összekapcsolódott, és a felperesek adósként olyan konstrukcióban szereztek meg idegen pénz időleges használatának a jogát, amelyben a kirovó és a lerovó pénznem eltér. A felek szerződésai (I. számú szerződés 5.1. pont, 5.2. pont, 6.1. pont, 6.2. pont és 6.4. pont; II. számú szerződés 5.1. pont, 5.2. pont, 6.1. pont, 6.2. pont, 6.4. pont) úgy határozták meg a folyósítandó kölcsönt és az adósok pénztartozását, hogy a felperesek esedékességkor annyit fognak forintban fizetni (leróni), amennyi megegyezik az idegen pénznemben (az I. számú szerződés esetében CHF-ben, a II. számú szerződés esetében euróban) meghatározott fizetési kötelezettségükkel (6/2013. PJE határozat III/1. pontjához tartozó indokolás).
- [79] A szerződésekben alkalmazott konstrukció – a forintban folyósított kölcsön kikötött devizában való megállapítása és nyilvántartása, majd a devizában így nyilvántartott kölcsön forint ellenértékének törlesztésére vonatkozó szabályozás – nem zárta ki a felek közti jogügylet deviza alapú jellegét, és nem is jár azzal az eredménnyel, hogy a szerződés a 18/1999 (II.5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének a) vagy b) pontja alapján tisztességtelen. A deviza alapú hitel- és kölcsönügyletek lényegadó sajátossága, hogy az adós tartozása – az rPtk. 231. §-a szerint megengedetten – devizában keletkezik, a folyósításra és a törlesztésre pedig forintban kerül sor. A deviza alapú hitelezés konstrukciója – ennél fogva a felek közti szerződés ennek megfelelő szabályozási tartalma – annak az elvárásnak felel meg, hogy a fogyasztó kifejezett szándéka szerint forintban jusson kölcsönhöz és tartozását is forintban fizethesse vissza, ugyanakkor kamatfizetési kötelezettsége a szerződéskötés idején jellemző forintkölcsönre irányadó kamatnál jelentősen alacsonyabb legyen. Deviza alapú kölcsönszerződéseknel a kölcsönösszeg meghatározásának két tipikus, az rPtk. 523. §-ának megfelelő módja közül az egyik szokásos meghatározási mód a kölcsön devizában való meghatározása úgy, hogy a szerződés egyéb rendelkezései nem hagynak kétséget afelől, a devizát a szerződésben meghatározott időpontban, a szerződésben meghatározott devizaárfolyamon kell átszámítani forintra és ezt a forintösszeget folyósítja a pénzügyi intézmény, az adósnak pedig a kölcsönadott devizának megfelelő, a szerződésben meghatározott devizaárfolyamon átszámított forintösszeget és annak járulékait kell visszafizetnie az egyes törlesztési időpontokban. A másik szokásos meghatározási mód szerint a kölcsönt forintban határozzák meg, a szerződés egyéb rendelkezéseiből következően egyértelmű viszont, hogy a kölcsön devizában kerül megállapításra, nyilvántartásra és elszámolásra a szerződésben meghatározott időpontban, az ott meghatározott devizaárfolyam figyelembevételével, és ezt az összeget, valamint annak járulékait kell az adósnak forintban visszafizetnie a mindenkor (az egyes törlesztő részletek esedékességekor) irányadó devizaárfolyamon számítva (6/2013. PJE határozat, 1/2016. PJE határozatok).
- [80] A felek közötti szerződések a hitelkeret CHF-ben (I. számú szerződés), illetve euróban (II. számú szerződés) megadott adatán túl, a folyósítandó kölcsön összegét az adós finanszírozási igénye szerint forintban határozták meg (a II. számú szerződés esetében mind a végösszeget,

mind az egyes részösszegeket tekintve), így mindkét szerződés a kölcsön meghatározása során a forintösszeget tekintette kiindulópontnak. A további szerződéses rendelkezésekből kétségtelenül kitűnik, hogy a kölcsön megállapítása – nyilvántartása és elszámolása – a kikötött devizában történik, amelyet a felpereseknek forintban kell törleszteniük (I. számú szerződés 5.1. pont, 5.2. pont, 6.1. pont, 6.2. pont és 6.4. pont; II. számú szerződés 5.1. pont, 5.2. pont, 6.1. pont, 6.2. pont, 6.4. pont).

- [81] A kölcsönszerződések tartalmának meghatározottsága a kölcsön összege és a törlesztőrészek szempontjából az 1/2016. PJE határozat irányadó szempontrendszere szerint megfelelt a deviza alapú kölcsönszerződéssel szemben az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjaiban írt követelményeknek. Az írásba foglalt szerződések alapján kiszámítható a forintban (lerovó pénznem) meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke a folyósításkor irányadó árfolyam figyelembevételével. A szerződések a megfelelő számítási mód szabályozásán keresztül kiszámítható módon tartalmazták a törlesztőrészek számát, összegét és a törlesztési időpontokat. Az 1/2016. PJE jogegységi határozat II.2. pontjához tartozó indokolásból kitűnően a deviza alapú kölcsönszerződések konstrukciójából következik az átszámítási árfolyam szerződéskötést követő realizálása a szerződéskötést követő folyósítás ténye miatt, és ebből következően az, hogy a kölcsönösszeg egzakt módon, számszerűen mindkét pénznemben nem határozható meg a szerződéskötés idején. Megfelelően irányadó ez a megállapítás a devizában nyilvántartott tartozás törlesztőrészei tekintetében is, amelyeket esedékességükkor forintban köteles az adós teljesíteni, a vonatkozó árfolyam azonban előre nem ismert, az átszámítás konkrét adata az adott törlesztő részlet esedékességével határozható meg és rögzül az rPtk. 231. § (2) bekezdése szerint. Mindezek szerint nem érvényességi kelléke sem a hitel-, sem a kölcsönszerződésnek, hogy tételesen tartalmazza a törlesztő részek összegét a kirovó pénznemben (devizában), a törlesztőrészek lerovó pénznemben (forintban) történő meghatározása pedig nem is lehetséges, hiszen a kirovó pénznemben meghatározott részlet átszámítása a törlesztés napján, az adott időpontban irányadó árfolyam alapján történik a lerovó pénznemre. Jelentősége van annak is, hogy mindkét szerződés változó kamatozású (ami nem azonos a szerződésekben rögzített egyoldalú szerződésmódosítási joggal), ezért a szerződések megkötésekor csak az induló hiteldíj (I. számú szerződés), illetve induló törlesztőrészlet (II. számú szerződés) összegét lehetett meghatározni. A kölcsönösszeg és a törlesztőrészek számítási mechanizmusát, az alkalmazandó árfolyamot azonban mindkét perbeli szerződés átlátható módon tartalmazza mind a türelmi időre, mind a türelmi időszakot követő időszakra, ekként megfelel a C-227/18. számú ügyben hozott végzésben foglalt követelményeknek.
- [82] A kölcsönszerződés semmisségének oka a THM feltüntetésének hiánya lehet, de a THM esetleges téves vagy pontatlan megjelölése nem eredményezheti a szerződés érvénytelenségét. Az EUB a C-453/10. számú előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatában azt hangsúlyozta, hogy a valósán alacsonyabb mértékű THM megjelölése megtévesztő lehet ugyan, ez azonban nem gyakorol közvetlen hatást a szerződés érvényességére. A másodfokú bíróság egyebekben egyetértett az elsőfokú bíróság által a THM meghatározásával kapcsolatban kifejtettekkel.
- [83] Mindezek alapján mindkét szerződés tartalmazza az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjában meghatározott szükséges tartalmi elemeket, ezért a szerződések az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontja alapján nem érvénytelenek.
- [84] A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak azzal a következtetésével, hogy

az alperes az I. számú és a II. számú szerződéshez kapcsolódóan világos és érthető tájékoztatást adott a felpereseknek az árfolyamkockázat viseléséről. Ezen túlmenően a korlátlan árfolyamkockázat viselését a felperesekre telepítő feltételek a szerződő felek viszonyában a jóhiszeműség követelményét sértve egyensúlytalan helyzetet teremtenek, ezért tisztességtelenek.

- [85] Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelenségének vizsgálata során abból kellett kiindulni, hogy az uniós jog a Lisszaboni Szerződést jóváhagyó kormányközi konferencia Záróokmányának 17. számú mellékletében vállaltak szerint elsőbbséget élvez minden tagállamban. Ebből következően a nemzeti, adott esetben az Irányelv átültetéséről gondoskodó jogszabályokat az EUB C-14/83. számú Sabine von Colson-ítéletében kifejtettek szerint a bíróságok az Irányelv szövegének és céljának megfelelően kötelesek értelmezni. Az rPtk. tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó szabályai az Irányelv harmonizálását szolgálják, így azokat az uniós joggal összhangban, az uniós jog elsőbbségére és az EUB ítélkezési gyakorlatára tekintettel kell alkalmazni. Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban kifejtett álláspontja ugyanis a tagállami bíróság számára kötelező jelleggel magyarázza és pontosítja az uniós jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogy azt annak hatálybalépésétől kezdődően értelmezni és alkalmazni kell, illetve kellett volna (C-92/11. „RWE Vertrieb” ítélet 58. pont). Az alperes fellebbezési ellenkérelmében foglaltakra figyelemmel a másodfokú bíróság kiemeli, hogy a felperesek a perbeli igényüket nem közvetlenül az Irányelvre alapították, hanem a jogi érvelésük megállapítható tartalma szerint az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelenségével és annak jogkövetkezményeivel kapcsolatban a nemzeti jognak az Irányelvvvel összhangban álló értelmezését kérték úgy, ahogyan azt az EUB - a felperesek által a perbeli álláspontjuk alátámasztásaként hivatkozott - döntéseiben kifejtette.
- [86] Az EUB a C-26/13. számú ítéletében az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezésével, a világos és érthető megfogalmazás szempontrendszerével összefüggésben úgy foglalt állást, hogy általános elvárásként fogalmazta meg az alaki és nyelvtani érthetőség teljesülését, továbbá ezen felül olyan egyértelmű és érthető kritériumok megadását, amelyekből a fogyasztó előre láthatja a kikötés eredményeként jelentkező, őt érintő gazdasági következményeket. Kiemelte, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani a szerződés valamennyi feltételének és a szerződéskötés következményeinek megismerhetőségére.
- [87] A Kúria az EUB C-26/13. számú ítéletének kihirdetése után, annak irányadó szempontjai figyelembevételével hozta meg a 2/2014. PJE határozatát, amely szerint a világos és érthető megfogalmazás, továbbá az átláthatóság elvéből következően a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésével annak hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül őt terheli, annak felső határa nincs. Rámutatott, hogy a fogyasztó felé teljesített olyan tartalmú tájékoztatás, amely szerint a fogyasztó által fizetendő árfolyamkockázat korlátozott vagy nem valós, lerontja a szerződés egyértelmű megfogalmazását és a megfelelő tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozatot.
- [88] Az EUB a C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében lényegében megerősítette a korábbi, C-

186/16. számú ítéletében foglaltakat, és kifejtette, az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségekre gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

- [89] Az árfolyamkockázat viselését szabályozó szerződési feltétel átláthatóságának megítélése során – a 2/2014. PJE határozatból és az EUB C-186/16. számú ügyben hozott ítéletének indokolásából is kitűnően – a felek közötti szerződés szövegén túl jelentősége van a pénzügyi intézmény részéről nyújtott tájékoztatásnak is [rPtk. 205. § (3) bekezdés, 209. § (1)-(2) bekezdés]. Ennek során a pénzügyi intézmény nem titkolhat el lényeges információt, nem adhat félreértelmezhető információt, lényeges körülményt nem állíthat be lényegtelenként, és nem hangsúlyozhatja a szolgáltatás vagy a pénzügyi eszköz előnyös tulajdonságait anélkül, hogy ezzel egyidejűleg a hátrányos tulajdonságok, illetőleg a kockázatok tárgyilagos és pontos bemutatására ne kerülne sor, és nem használhat az ügyfél számára érthetetlen és értelmezhetetlen kifejezéseket.
- [90] A rendelkezésre álló okirati bizonyítékok és a felperesek személyes előadása szerint a felperesek a szerződések megkötésével egyidejűleg írták alá a kockázatfeltáró nyilatkozatokat. A felpereseknek a tájékoztatás elismeréséről tett írásbeli nyilatkozata arról szól, hogy előre meg nem becsülhető gyakoriságú, irányú és mértékű árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztőrészletek forintban számított összege, továbbá az árfolyam és a kamat bármilyen irányú változása akár együttesen is bekövetkezhet, ami kedvezőtlen esetben a forintban számított adósságterhek halmozott növekedését eredményezheti. Minden további magyarázat nélkül ez a tájékoztatás nem volt alkalmas arra, hogy biztosítsa a szerződéskötés következményeinek kellő idejű megismerhetőségét. Ez a tájékoztatás nem azonos tartalmú azzal, hogy a törlesztőrészlet korlátlanul megnövekedhet, és a felperesek jövedelmi, vagyoni viszonyait meghaladó mértékűvé válhat. Ez a tájékoztatás konkrét adatok, számok, arányok bemutatása nélkül jelentheti azt is, hogy a választott deviza árfolyamának a forinthez viszonyított emelkedése csak nehezen viselhető, de teljesíthető fizetési kötelezettséget ró a fogyasztókra. A tájékoztatásból nem világos és nem érthető, hogy az árfolyam felperesekre kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A tájékoztató nem tartalmaz szemléltető, a forint árfolyamának a svájci frankhoz, illetve az euróhoz képest lehetséges változásaira modellezett eseteket, sem részletes és informatív magyarázatot a deviza alapú kölcsönügyletekben rejlő – a forintügyletektől eltérő – kockázatokra.
- [91] A fogyasztó számára alapvető jelentőséggel bír az, hogy a szerződéskötést megelőzően megismerheti-e a szerződési feltételeket és a szerződéskötés következményeit. Többek között ezen információk ismerete alapján dönti el a fogyasztó, hogy az eladó vagy a szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételeknek elkötelezi-e magát (C-377/14. számú ítélet 64. pont). Alapvetően a fogyasztó felelőssége annak megítélése, hogy melyik megállapodás felel meg leginkább az igényeinek és a pénzügyi helyzetének. Nem téveszthető szem elől, hogy csak a fogyasztó pénzügyi helyzetének és adott hitelezési célnak megfelelő termékre vonatkozó információk szerződéskötést megelőző átadása és magyarázata nyújtanak ehhez megfelelő információt és segítséget.
- [92] A felperesek mindkét kockázatfeltáró nyilatkozatban kijelentették, hogy a kockázatfeltárásban

foglaltakat tudomásul vették, a szerződést a kockázatok felelős mérlegelésével kötötték meg. A felperesek ténylegesen azt vállalták mindkét szerződésben, hogy ha az adott szerződés futamideje alatt a forint bármely okból, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben is gyengül, akkor is, akár a jövedelmi, vagyoni viszonyaikat meghaladó mértékben is megfizetik az így adódó bármely tartozást. Amennyiben a vállalt kötelezettség világos és érthető lett volna, a vállalt kötelezettségnek ezt a tartalmát kellett volna visszaadnia. Ehhez képest a kockázatfeltáró nyilatkozat a tőketartozás és a forintban számított törlesztőrészlet „akár jelentős” mértékű megnövekedéséről, továbbá az árfolyam és a kamat együttes változásának következményeként a forintban számított adósságterhek „halmozott növekedéséről” szóló tájékoztatás tudomásulvételét rögzíti. Ez azonban nem jelent korlátlan mértékű változást és korlátlan összegű fizetési kötelezettségvállalást.

- [93] Sem a szerződésekből, sem a felperesek által a szerződéskötéssel egyidejűleg aláírt írásbeli tájékoztatásokból nem következik félreérthetetlen módon, hogy amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, abban az esetben a devizában megállapított törlesztő részletek forintban megfizetendő ellenértéke korlátlanul megnövekedhet, a felperesek jövedelmi, vagyoni viszonyait meghaladó mértékűvé válhat, aminek valós kockázata van a futamidő alatt is. Az ellentmondásoktól mentesen megszővegezett és egyértelmű tartalom hiányában a felperesek számára nem volt érthető és világos az általuk viselni vállalt árfolyamkockázat korlátlansága, és nem láthatták át a forint leértékelődésével annak eredményeként jelentkező, őket érintő gazdasági következményeket.
- [94] A 2014/17/EU irányelv csak 2016. március 21-étől hatályos és az azt követően kötött szerződésekre alkalmazandó, de a jelen perben megalkotásának története és a célja is jelentős. A preambulának 4. és 30. pontja alapján egyértelművé teszi, hogy a deviza alapú szerződést megkötő fogyasztók ténylegesen nem értették meg az általuk vállalt kötelezettség mibenlétét. Az irányelv preambulumban bekezdéseiből az következik, hogy a fogyasztók azért kötötték meg a deviza alapú szerződéseket, mert azokat a forintkölcsönöknél előnyösebbnek hitték.
- [95] A 6/2013. PJE határozat értelmében a pénzügyi intézményt terhelő tájékoztatási kötelezettség nem terjedhet ki az árfolyamváltozás várható irányára és előre nem látható mértékére. Amennyiben az árfolyamváltozás irányát és mértékét a pénzügyi intézmény nem láthatta előre, úgy arról a fogyasztó sem tudhatott, vagyis egyik fél sem számolt a „vis maior” jellegű, nagymértékű árfolyamváltozást okozó esemény bekövetkezésével. A deviza alapú szerződés megkötésével a felperesek tehát a szokásos pénzpiaci körülmények közötti árfolyammozgással együtt járó, nem korlátlan árfolyamkockázatot feltételeztek. Ehhez képest ugyanakkor a szerződés támadott pontja ezt a kockázatviselést korlátlaná teszi azzal, hogy a fogyasztók számára a deviza árfolyam-kockázat tudatos felvállalására vonatkozó kötelezettségéről rendelkeznek.
- [96] A másodfokú bíróság a felpereseknek az elsőfokú eljárásban személyesen tett előadását egybevetve a rendelkezésre álló bizonyítékokkal, köztük tanú vallomásaival és a kockázatfeltáró nyilatkozatokkal mint okirati bizonyítékokkal, és azokat az rPp. 206. § (1) bekezdésében foglaltak szerint értékelve arra a meggyőződésre jutott, hogy a felperesek a szerződések kikötései és a kockázatfeltáró nyilatkozatok együttesen meghatározott tartalma, továbbá az alperes ügyintézője által szóban adott tájékoztatás alapján – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül – azt mindkét szerződés esetén számításba vehették, hogy a szerződésekhez kapcsolódik árfolyamkockázat, de nem ismerhették fel azt, hogy a kockázatviselésüknek nincs felső

határa, az korlátlan, és azt sem, hogy az a fizetési kötelezettségeikre milyen hatást gyakorol.

- [97] A felperesek által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat azért sem érthető, mert az EUB C-51/17. számú ítéletének 4. kérdésre adott válaszából továbbra is értékelendő árfolyamrésre, valamint egyoldalú módosítási jogra tekintettel a felperesek egyáltalán nem lehettek tisztában a kötelezettségük működési mechanizmusával és e mechanizmusnak a fizetési kötelezettségeikre gyakorolt tényleges hatásával (C-26/13. számú „Kásler” ítélet). A fogyasztó felperesek e három szerződési feltétel mellett nem tudták megállapítani és ellenőrizni, hogy az aktuális fizetési kötelezettségük melyik feltételre visszavezethetően és hogyan változik. Az EUB C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében foglaltakból következően a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény, valamint a DH2 törvény utólagos hatálybalépése nem tartozik azon körülmények közé, amelyekre a bíróságnak az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltétel átláthatóságának értékelése során tekintettel kell lennie, annak ellenére, hogy ezek a törvények kötelezően és ex tunc hatállyal módosították a perbeli szerződéseknek az árfolyamrésre és az alperes egyoldalú szerződésmódosítási jogára vonatkozó egyes feltételeit (C-51/17. számú ügyben hozott ítélet 80-83. pont).

Az I. számú szerződéssel kapcsolatban jelentősége van annak is, hogy sem a szerződés rendelkezései, sem a kockázatfeltáró nyilatkozat nem tartalmaz világos, a megértést segítő számítást is tartalmazó tájékoztatást arról, hogy a felperesek számára milyen pénzügyi-gazdasági következménye van annak, hogy a lakástakarékpénztári szerződés alapján a megtakarításukat folyamatosan forintban teljesítik, amelyet azonban a legfeljebb 100 hónap megtakarítási időszakot követően egy összegben – a megtakarításhoz kapcsolódó állami támogatással együtt – előtörlesztésként fordítanak a devizában nyilvántartott tőketartozásra akként, hogy a megtakarítási időszak alatt bekövetkező árfolyamváltozás kockázatát a szerződés értelmében a felpereseknek kell viselniük.

- [98] Az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tehát sem az I. számú szerződés, sem a II. számú szerződés esetén nem felel meg a világosság és érthetőség követelményének, és a felek viszonyában a fogyasztók hátrányára egyensúlytalanságot okoz.
- [99] Az EUB C-226/12. számú ítéletében kifejtettek értelmében az egyenlőtlenség eredhet önmagában abból, hogy kellően súlyos mértékben sérül a fogyasztó nemzeti jog rendelkezései szerinti jogi helyzete, akár úgy, hogy szűkebbé válik azoknak a jogoknak a tartalma, amelyek e rendelkezések alapján a szerződésből fakadóan megilletik, akár úgy, hogy korlátozzák e jogok gyakorlását, akár úgy, hogy olyan további kötelezettséggel terhelik, amelyet a nemzeti jogszabályok nem írnak elő.
- [100] Az egyensúlytalan helyzet azért állapítható meg, mert az e feltétel hiányában irányadó rPtk. 241. §-a alapján a felpereseknek korlátlan fizetési kötelezettsége nem keletkezhetne. Az rPtk. 241. §-ában szabályozott igény elvesztése mellett a szerződés a fogyasztóknak nem biztosít egyoldalú, a saját jövedelmük szerinti devizanemre való áttérést lehetővé tevő módosítási jogot sem.
- [101] Az rPtk. 241. §-a értelmében nemcsak a szerződés megkötésekor ismert körülmények alapján, hanem akkor is kizárt a szerződés bíróság általi módosítása, ha a felek a szolgáltatás-ellenszolgáltatás meghatározásakor a jövőbeli bizonytalansági tényezőkkel számoltak. A perbeli szerződés támadott pontjai a magyar forint és svájci frank / euró mindenféle

szerződéskötést követő okra is visszavezethető ingadozásának a törlesztőrészlet nagyságában konkretizálódó következményét a felperesekre kívánta hárítani. Ez egyben kizárta annak a lehetőségét, hogy a felperesek eredménnyel kérhessék a bíróságtól a pénzügyi válságra visszavezethető árfolyamváltozás következményei miatt az rPtk. 241. §-ában írt szerződésmódosítást, hiszen a fizetési kötelezettséget az ilyen okokra is kiterjedően vállalták. Mindez sérti a jóhiszeműség követelményét, mert alappal feltételezhető, hogy egyedi megtárgyalás esetében a fogyasztók ilyen tartalmú szerződési kikötést nem fogadtak volna el.

- [102] A korlátlan árfolyamkockázat viselésének fogyasztóra való telepítéséről szóló feltételek tehát nem világosak és nem érthetőek, továbbá a szerződő felek viszonyában a jóhiszeműség követelményét sértve egyensúlytalan helyzetet teremtenek, ezért tisztességtelenek.
- [103] Az árfolyamkockázat a deviza alapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. PJE határozat III.2. a) pontjához tartozó indokolás], a deviza alapú kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszoolgáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt idézhetik elő a szerződés egészének érvénytelenségét, a kikötések tisztességtelenségén keresztül [2/2014. PJE határozat 1. pontjához tartozó indokolás].
- [104] A felperesek a szerződés érvénytelenségeinek jogkövetkezményére irányuló, a felek közötti elszámolásra is kiterjedő kereseti kérelmére tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a felpereseket megillető jog fennállásáról az rPp. 213. § (3) bekezdése alapján döntést hozva az I. számú és a II. számú szerződések tisztességtelenségét közbenső ítéleti rendelkezéssel megállapította.
- [105] A szerződések tisztességtelenségen alapuló érvénytelenségének alkalmazható jogkövetkezményéről – az EUB C-118/17. számú ítéletében kifejtett szempontokra és a felperesek kérelmére is figyelemmel – az elsőfokú bíróságnak kell döntenie a felek közötti elszámolásra is kiterjedően. Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása során az elsőfokú bíróságnak figyelemmel kell lennie arra, hogy a bíróság a fél által kért jogkövetkezmény helyett az érvénytelenség más jogkövetkezményét is alkalmazhatja, azonban nem alkalmazhat olyan megoldást, amely ellen valamennyi fél tiltakozik.
- [106] Amennyiben az elsőfokú bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményének levonásával a szerződéseket a felperesek által a fellebbezési eljárásban előadott, az eredeti állapot helyreállítására irányuló kérelemtől eltérően érvényessé nyilvánítja, úgy azt kell szem előtt tartania, hogy az érvénytelenség okának megszüntetésével érvényessé nyilvánított szerződés már nem tartalmazhat érvénytelen kikötést. Fogyasztói szerződésben a tisztességtelen kikötések nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve.
- [107] Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az rPp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a szerződések érvénytelenségét közbenső ítéleti rendelkezéssel megállapította. A másodfokú bíróság a személyes költségmentesség kedvezményében részesülő felperesek fellebbezése folytán feljegyzett fellebbezési illeték összegéből és a felek jogi képviselőinek a Rendelet 3. § (1) bekezdése, a (2) bekezdés a)-b) pontja, az (5) bekezdése és a (6) bekezdése alapján – a másodfokú eljárásban kifejtett képviseleti tevékenységnek megfelelően – meghatározott munkadíjából álló másodfokú perköltséget csupán megállapította, annak viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell döntenie az eljárást befejező érdemi határozatában.

- [108] A kereset szerint a felperesek a felek közötti szerződések érvénytelenségére hivatkozással annak jogkövetkezményeként a szerződések hatályossá nyilvánítását kérték a felek közötti elszámolással azzal az eredménnyel, hogy a felperesek fennálló tartozása az alperessel szemben az I. számú szerződés alapján az alperes által nyilvántartott 22.453.070 forinttal szemben 11.315.557 forint, míg a II. számú szerződés alapján az alperes által nyilvántartott 4.561.864 forinttal szemben 3.859.817 forint. A Fővárosi Ítéltábla a felperesek keresetét az rPp. 3. § (2) bekezdése szerint értelmezte, és megállapította, hogy a kereseti kérelem a szerződés teljes érvénytelenségére hivatkozással a felek közötti elszámolásra is kiterjedő és összegszerűen is megjelölt tartalommal a kölcsönszerződés hatályossá nyilvánítására, a tartozatlan szolgáltatások pénzbeli elszámolására irányult. A felperesek által kért megállapítás nem tekinthető önálló igénynek, az a pénzbeli elszámolásra irányuló kereset jogcímét képezi. A pertárgyérték megállapítása során ilyenkor azt az összeget kell irányadónak tekinteni, amely alól a fél – állítása szerint a tartozás részbeni fennmaradása esetén – mentesül. Hasonlóan foglalt állást a Kúria például a Gfv.VII.30.446/2019/3. számú és a Gfv.VII.30.190/2018/2. számú határozataiban is. A konkrét esetben a felperesek kereseti kérelme alapján ez az összeg az alperes által nyilvántartott tartozás (amely az I. számú szerződés alapján 22.453.070 forint, a II. számú szerződés alapján 4.561.864 forint) és a felperesek által valósnak állított tartozás (az I. számú szerződés alapján 11.315.557 forint, a II. számú szerződés alapján 3.859.817 forint) különbözete, amely az I. számú szerződés esetében 11.137.513 forint, a II. számú szerződés esetében 702.047 forint. A jelen esetben ez 11.839.560 forint, amely egyben az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdése és a 40. § (1) bekezdése alapján a fellebbezési illeték alapja, így a fellebbezési eljárási illeték összege az Itv. 46. § (1) bekezdése alapján 947.200 forint.

Záró rész

- [109] A másodfokú bíróság a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 143. § (1) bekezdése alapján a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2020. október 28.

Dr. Koday Zsuzsanna
a tanács elnöke

Dr. Lupóczné dr. Krammer Edit
előadó bíró

Dr. Pusztai Anita
bíró